

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Mikael Herjevik
08-563 087 27
mikael.herjevik@uka.se

Högskolan Dalarna
Rektor

Överlappande tider för omexaminationer av delmoment på samma kurs

Beslutet i korthet: En student har anmält Högskolan Dalarna för att lärosätet på en kurs schemalagt omexaminationerna på två av kursens delmoment vid samma tidpunkt, dvs. på överlappande tider. Universitetskanslersämbetet konstaterar i detta beslut att förvaltningslagen kräver att en myndighet ska se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Att lägga omexaminationer av flera delmoment på en kurs vid samma tidpunkt kan allmänt sett försvåra för de studenter som behöver omexamineras på flera av delmomenten. Ämbetet anser därför att ett lärosäte bör undvika att lägga omexaminationer av delmoment på överlappande tider. I det aktuella fallet har de studenter som behövt göra omexaminationer av båda delmomenten bara kunnat göra en av omexaminationerna på grund av överlappningen. Detta får anses vara en brist med hänsyn till högskolans serviceskyldighet.

Anmälan

NN har anmält Högskolan Dalarna till Universitetskanslersämbetet. Hon har anfört bland annat följande. Deras lärare i kursen VÅ1056 har satt i system att lägga två examinationstillfällen på kursen på exakt samma dag och exakt samma tid. Det handlar om momenten 3a och 3b. Det var likadant våren 2018, som under hösten 2018. De första omexaminationerna låg ganska nära i tid, den 4 december och 12 december, alltså med en vecka emellan. Hon missade dock båda tillfällena och mejlade då läraren om sitt missnöje att de båda efterföljande omexaminationerna låg på samma dag och samma tid den 19 december. Hon fick då svaret att det är "ovanligt att eleverna missar båda". Sedan struntade läraren i ärendet och schemat låg kvar. Hon anser att högskolan inte tillgodoser hennes rättigheter som student. Hon menar att hon har rätt till två examinationstillfällen per termin.

Utredningen

Yttrande från Högskolan Dalarna

Universitetskanslersämbetet har remitterat anmälan till Högskolan Dalarna. Rektor har i ett yttrande uppgett bland annat följande.

”Kommentarer till NNs kritik

Beskrivningen i anmälan av omexaminationstillfällena är i sak väsentligen

korrekt, såtillvida att två olika omexaminationer var schemalagda på överlappande tider.

Dock delar Högskolan inte NNs bedömning att detta inte skulle tillgodose hennes rättigheter som student, inte heller att detta skulle stå i konflikt med FL 6§ om myndigheters serviceskyldighet.

För att börja med den allmänna frågan innebär FL 6§ inte att den enskilde fritt och obegränsat kan göra anspråk på myndighetens resurser.

Serviceskyldigheten behöver balanseras mot myndighetens skyldighet att hushålla väl med statens medel (Myndighetsförordningen 3§), och även mot serviceskyldigheten gentemot andra enskilda, som har anspråk på samma resurser.

Den servicenivå som myndigheten tillhandahåller behöver därför vara en kompromiss mellan service och resursåtgång. Vad gäller examination vid högskolor finns en väl etablerad praxis som innebär att högskolor erbjuder ett ordinarie examinationstillfälle för varje moment i anslutning till kursen, och därefter omexaminationer för samtliga moment med viss frekvens. En vanlig regel, som även Högskolan Dalarna har, är att examination ska erbjudas minst tre gånger inom loppet av ett år (ordinarie plus två omexaminationer). Detta bedöms vara tillräcklig servicenivå; självfallet skulle det vara bättre service att erbjuda omexamination vid fritt valda tillfällen åt varje enskild, men det vore inte god hushållning med statens medel.

Vidare är det praxis vid många av landets lärosäten att erbjuda omexaminationer i koncentrerade omtentamensperioder, där flera omexaminationer ofta erbjuds vid samma tidpunkt. Bilaga 2 [här utelämnad] innehåller ett antal exempel från KI; liknande exempel från andra lärosäten kan enkelt sökas på nätet. Därför finner Högskolan inte att något fel har begåtts genom att schemalägga överlappande omexaminationer.

Men även om NNs argument skulle godtas att överlappandet innebar att den ena omexaminationen inte kunde anses erbjuden henne, vilket Högskolan alltså inte medger, har hon fortfarande erbjudits tillräckligt antal examinationstillfällen. Till att börja med erbjöds den ordinarie examinationen vid flera tillfällen för olika grupper inom kursen; en student som missar sin egen grupps tillfälle är välkommen att delta i någon annan grupp. Dessutom erbjuds kursen både vår och höst varje år, och vid varje kurstillfälle erbjuds såväl ordinarie examination vid några tillfällen som omexamination för varje moment. Därför erbjuds varje student examination på varje moment vid minst fyra tillfällen per år. Även om överlappande tillfällen räknas bort uppfylls fortfarande regeln att minst tre tillfällen ska erbjudas. Således har Högskolan inte brustit i sina skyldigheter gentemot NN.

Sammanfattning

Högskolan Dalarna finner att NN har erbjudits tillräckligt antal omexaminationer, även om det tillfälle hon missar på grund av överlapp räknas bort. Därmed har Högskolan otvetydigt uppfyllt sin serviceskyldighet, som den tolkas i sektorns praxis.”

Kompletterande skrivelse från NN

NN har kommenterat högskolans yttrande. Hon har bland annat uppgett att erbjudandet att delta i en annan grupp inte presenterades under kursens gång utan har kommit fram först i högskolans yttrande.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Universitetskanslersämbetet har bl.a. till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Detta gör ämbetet genom att granska om lärosätena följer de bestämmelser som gäller för deras verksamhet. Ämbetet kan dock inte ändra beslut som fattas av en högskola.

Enligt 6 § förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

Bestämmelsen i 6 § förvaltningslagen avser den serviceskyldighet gentemot enskilda som sedan länge gällt för myndigheter, bland annat de statliga universiteten och högskolorna. I förarbetena till förvaltningslagen uttalas att kraven på smidighet och enkelhet avser den enskildes rätt till ett positivt bemötande från myndighetens sida, vilket ger uttryck för en attitydfråga som är ett grundläggande inslag i principen om god förvaltning.

Bestämmelsen innebär att myndigheten ska vara serviceinriktade och på ett smidigt och enkelt sätt ge den hjälp som krävs för att den enskilde ska kunna ta tillvara sina intressen. Det framgår av regeringens proposition att kravet på smidighet och enkelhet utgår från den enskildes perspektiv. En utgångspunkt är att servicenivån måste anpassas till förutsättningarna i det enskilda fallet. Det hänsynstagande till myndighetens verksamhet som ska göras vid lämplighetsbedömningen syftar till att tillgodose även det generella intresset av effektiv förvaltning och innebär att myndigheten ges ett nödvändigt handlingsutrymme att fördela sina resurser så att verksamheten i sin helhet kan fungera på bästa sätt (se prop. 2016/17:180, s. 66–68 och 291).

Såväl Högskoleverket som Universitetskanslersämbetet har i sin tillsynspraxis hänvisat till myndigheternas serviceskyldighet i samband med examinationen av studenter. Ett exempel gäller studenters möjligheter till examination på annan ort än högskoleorten. Ett annat exempel gäller val av dag för provtillfällen (se UKÄ:s vägledning *Rättssäker examination*, 4 uppl. 2020). Även studenternas möjligheter till omprov måste ses i ljuset av myndigheternas serviceskyldighet. Som redovisats ska myndigheterna se till att

kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Att lägga omexaminationer av två eller flera delmoment på en kurs på en överlappande tid kan allmänt sett försvåra för de studenter som behöver omexamineras på flera av delmomenten. Ett sådant upplägg rimmar därför illa med kravet på att myndigheterna ska vara serviceinriktade och på ett smidigt och enkelt sätt ge den hjälp som krävs för att enskilda ska kunna ta tillvara sina intressen. Universitetskanslersämbetet anser därför att ett lärosäte bör undvika att lägga omexaminationer av flera delmoment på överlappande tider för att inte i onödan försvåra för studenterna att fullgöra kursen i tid. Ämbetet anser inte att detta synsätt står i motsättning till myndighetsförordningens krav på god hushållning av statens medel.

Högskolan Dalarnas planering av den aktuella kursen har inneburit att omexaminationerna på två av kursens delmoment har schemalagts vid samma tidpunkt, dvs. på överlappande tider. Studenter som i likhet med NN har behövt göra omexaminationer av båda delmomenten har därmed bara kunnat göra en av omexaminationerna. Detta får anses vara en brist med hänsyn till högskolans serviceskyldighet. Att NN haft andra tillfällen till omexamination påverkar inte ämbetets bedömning. Universitetskanslersämbetet utgår från att högskolan beaktar dessa påpekanden när det gäller omexaminationer av delmoment på överlappande tider.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i det Universitetskanslersämbetet nu har uttalat.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av biträdande chefsjuristen Mikael Herjevik i närvaro av chefsjuristen Christian Sjöstrand, strategi- och planeringsansvarige Per Westman samt gruppchefen för kommunikationsfunktionen Martin Wincent.

Anders Söderholm

Mikael Herjevik